

Utrikesutskottets yttrande 2021/22:UU3y

Uppföljning av riksdagens tillämpning av subsidiaritetsprincipen 2020

Till konstitutionsutskottet

Konstitutionsutskottet beslutade den 16 september 2021 att ge övriga utskott tillfälle att yttra sig över iakttagelserna i en promemoria om konstitutionsutskottets uppföljning av riksdagens tillämpning av subsidiaritetsprincipen under 2020. Konstitutionsutskottet vill särskilt att utskotten kommenterar och bedömer vissa angivna frågor.

Konstitutionsutskottets uppföljning omfattar de subsidiaritetsprövningar som genomfördes i riksdagen den 1 januari– 31 december 2020.

I yttrandet redovisar utrikesutskottet sina kommentarer och bedömningar med anledning av konstitutionsutskottets frågor.

Utskottets överväganden

Bakgrund

Sedan Lissabonfördraget trädde i kraft har riksdagen enligt 9 kap. 20 § andra stycket riksdagsordningen (RO) i uppgift att pröva om ett utkast till en av unionens lagstiftningsakter strider mot subsidiaritetsprincipen.

Konstitutionsutskottet ska enligt 7 kap. 8 § andra stycket RO följa tillämpningen i riksdagen av subsidiaritetsprincipen och en gång om året meddela kammaren sina iakttagelser, vilket görs genom ett betänkande.

Konstitutionsutskottet önskar särskilt följande redogörelser, kommentarer och bedömningar:

1. En kommentar till det samlade utfallet av genomförda subsidiaritetsprövningar på olika politikområden under 2020 jämfört med 2019 samt sedan Lissabonfördragets ikraftträdande.
2. En samlad bedömning av i vilken utsträckning utrymmet för nationella åtgärder på olika politikområden inom utskottets beredningsområde minskat till följd av utkast till lagstiftningsakter från EU som subsidiaritetsprövats av utskottet sedan Lissabonfördraget trädde i kraft samt hur den sammantagna utvecklingen på olika politikområden förhåller sig till upprätthållandet av subsidiaritetsprincipen.
3. En kommentar till kommissionens motiveringar avseende subsidiaritetsprincipen.
4. Kommentarer om i vilken utsträckning utskottet använder sig av Ipex (Interparliamentary EU information exchange) och kontakter med riksdagens representant vid EU:s institutioner eller om utskottet haft några kontakter med sina motsvarigheter i andra nationella parlament för inhämtande och utlämnande av information.
5. Kommentarer till hur covid-19-pandemin har påverkat utskottets möjlighet att genomföra subsidiaritetsprövningarna vid undantag från åttaveckorsfristen.
6. Kommentarer i övrigt om hur utskottet anser att subsidiaritetsprövningarna fungerar och eventuella förslag eller önskemål till förbättringar.

Utskottets ställningstagande

Utrikesutskottet har under 2020 genomfört tre subsidiaritetsprövningar på olika politikområden:

- COM(2020) 163 Förslag till Europaparlamentets och rådets beslut om makroekonomiskt stöd till utvidgnings- och grannskapsländer med anledning av den kris som uppstått till följd av covid-19-pandemin

- COM(2020) 407 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordning (EU) 2017/1601 om inrättande av Europeiska fonden för hållbar utveckling (EFHU), EFHU-garantin och EFHU-garantifonden
- COM(2020) 461 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordning (RG) nr 1257/96 av den 20 juni 1996 om humanitärt bistånd.

Detta kan jämföras med 2019, då utskottet genomförde en subsidiaritetsprövning:

- COM(2019) 411 Förslag till Europaparlamentets och rådets beslut om ytterligare makroekonomiskt stöd till Hashemitiska konungariket Jordanien.

Sedan Lissabonfördraget trädde i kraft har utskottet genomfört 35 subsidiaritetsprövningar.

Uppdelning per politikområde, rättslig grund och antal utkast till lagstiftningsakter inom utrikesutskottets område sedan 2009: 35 ärenden (inklusive 2020 års ärenden).¹

- 1 utkast: artikel 23, Konsulärt skydd för unionsmedborgare i ett tredje land
- 2 utkast: artikel 203, Associering av utomeuropeiska länder och territorier
- 1 utkast: artikel 207, Den gemensamma handelspolitiken
- 13 utkast: artikel 209 och 210: Utvecklingssamarbete med tredjeländer
- 26 utkast: artikel 212, Ekonomiskt, finansiellt och tekniskt samarbete med tredjeländer
- 2 utkast: artikel 214, Humanitärt bistånd till tredjeländer
- 1 utkast: artikel 322, Gemensamma bestämmelser om unionens gemensamma budget

Det kan konstateras att de utkast till lagstiftningsakter som hänvisats till utskottet sedan 2009 till överhängande del rör ekonomiskt, finansiellt och tekniskt samarbete med tredjeländer. Den andra största kategorin rör utvecklingssamarbete med tredjeländer.

Vad gäller fråga 2 krävs en mer genomgripande analys och jämförelse än vad som är görligt inom ramen för ett yttrande för att fastställa svaret på frågan. Därmed blir det svårt att bedöma i vilken utsträckning utrymmet för nationella åtgärder på olika politikområden inom utskottets beredningsområde minskat till följd av utkast till lagstiftningsakter från EU samt hur den sammantagna utvecklingen på olika politikområden förhåller sig till upprätthållandet av subsidiaritetsprincipen.

När det gäller fråga 3 har utrikesutskottet inte lämnat några utlåtanden om subsidiaritetsprincipen sedan Lissabonfördragets ikraftträdande.

¹ Vissa av utkasten berör flera politikområden, vilket innebär att summan av antalet är större än antalet prövade utkast.

Fråga 4 rör i vilken utsträckning utskottet använder sig av Ipex och kontakter med riksdagens representant vid EU:s institutioner samt kontakter med motsvarigheter i andra nationella parlament. Utskottet har använt sig av Ipex och av riksdagens representant vid EU:s institutioner för informationsinhämtning. Exempelvis har information inhämtats via Ipex vid samtliga tre subsidiaritetsprövningar under 2020 om huruvida andra medlemsländer hade initierat subsidiaritetsprövning i det specifika ärendet.

Fråga 5 tar upp hur covid-19-pandemin har påverkat utskottets möjlighet att genomföra subsidiaritetsprövningarna vid undantag från åttaveckorsfristen. Utrikesutskottets subsidiaritetsprövningar under 2020 har inte påverkats.

Utskottet har inte några kommentarer i övrigt om hur det anser att subsidiaritetsprövningarna fungerar och inte heller förslag eller önskemål till förbättringar.

Utskottet har sammanfattningsvis under perioden den 1 januari–31 december 2020 berett tre ärenden. Utskottet fann att förslagen inte stred mot subsidiaritetsprincipen, vilket meddelades kammaren genom protokollsutdrag. Utrikesutskottet har inte lämnat några utlåtanden om subsidiaritetsprincipen sedan Lissabonfördraget trädde i kraft.

Stockholm den 28 oktober 2021

På utrikesutskottets vägnar

Kenneth G Forslund

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Kenneth G Forslund (S), Hans Wallmark (M), Olle Thorell (S), Hans Rothenberg (M), Jamal El-Haj (S), Kerstin Lundgren (C), Håkan Svenneling (V), Björn Söder (SD), Lars Adaktusson (KD), Annika Strandhäll (S), Joar Forssell (L), Aron Emilsson (SD), Camilla Hansén (MP), Magnus Ek (C), Diana Laitinen Carlsson (S), Helena Storckenfeldt (M) och Christina Nilsson (SD).